

LAUSUNTO

21.5.2025

Dnro: 349/D.a.2/2025

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO
Sähköposti: kirjaamo.mmm@gov.fi

Asia: Lausunto maa- ja metsätalousministeriön luonnoksesta Suomen karhukannan hoitosuunnitelmaksi
Viite: VN/9336/2025

1. Aluksi:

Saamelaiskäräjät kiittää maa- ja metsätalousministeriötä mahdollisuudesta lausua luonnoksesta Suomen karhukannan hoitosuunnitelmaksi. Suomen karhukannan hoitosuunnitelman tavoitteena on sovittaa yhteen karhun elinalueilla asuvien ja toimivien kansalaisten tarpeet, alueelliset erityispiirteet sekä karhukannan suojelun tarpeet. Suunnitelma vastaa myös Suomea koskeviin kansainvälisiin velvoitteisiin.

2. Saamelaiskäräjien näkemys:

Saamelaiskäräjät tuo esiin vakavan huolensa siitä, ettei luonnoksessa Suomen karhukannan hoitosuunnitelmaksi (VN/9336/2025) ole mainintaa saamelaisista alkuperäiskansana eikä viittauksia saamelaisten kulttuuriin ja perustuslaillisiin oikeuksiin tai saamelaisten kotiseutualueeseen. Tämä on merkittävä puute, sillä karhukannan hoito vaikuttaa suoraan saamelaisten perinteisiin elinkeinoihin, kuten poronhoitoon, joka on olennainen osa saamelaiskulttuuria.

Saamelaiskäräjät pitää tärkeänä, että hoitosuunnitelmassa tunnustetaan saamelaisten alkuperäiskansaoikeudet ja huomioidaan YK:n alkuperäiskansajulistuksen, Suomen perustuslain (17 §) ja saamelaiskäräjälain (974/1995) mukaiset velvoitteet. Suunnitelmassa tulee arvioida, miten karhukannan hoito vaikuttaa saamelaisten oikeuteen harjoittaa omaa kulttuuriaan, erityisesti poronhoidon kestävyYTEEN ja kulttuurisen jatkuvuuden edellytyksiin.

Karhukannan hoitosuunnitelmassa on painotettava alueellista tarkastelua ja erityisesti saamelaisten kotiseutualueen poronhoitoalueiden erityisolosuhteita. Karhun esiintyminen näillä alueilla aiheuttaa suoria vahinkoja perinteisille elinkeinoille, erityisesti poronhoidolle, ja heijastuu laajemmin myös saamelaisyhteisön sosiaalisiin ja kulttuurisiin olosuhteisiin. Hoitotoimien ei tule perustua valtakunnallisiin keskiarvoihin, vaan niiden on heijastettava pohjoisten alueiden ekologista, elinkeinollista ja kulttuurista erityisluonneta.

Saamelaiskäräjät esittää, että saamelaisten kotiseutualue tunnustetaan ja määritetään omaksi karhukannan kannanhoitoalueekseen. Alueelle tulisi asettaa omat hoidon viitearvot, tavoitteet ja toimenpiteet, jotka vastaavat sen erityisiä ekologisia, kulttuurisia ja elinkeinollisia olosuhteita. Alueellinen erottelu mahdollistaisi karhukannan hallinnan toteuttamisen tavalla, joka on sopusoinnussa perustuslain 17 §:n 3 momentin, kansainvälisten ihmisoikeussopimusten – kuten ILO:n yleissopimuksen nro 169 ja YK:n alkuperäiskansajulistuksen – sekä korkeimman hallinto-oikeuden (KHO:2024:65) linjausten kanssa. Näiden mukaan saamelaisilla on oikeus kulttuurinsa harjoittamiseen ja osallistumiseen itseään koskevaan päätöksentekoon.

Saamelaisten kotiseutualueella karhukanta on vahvistunut merkittävästi viime vuosina, ja karhun aiheuttamat porovahingot ovat jatkuvasti lisääntyneet. Paliskuntain yhdistyksen ja Ruokaviraston tilastojen mukaan karhun tappamien porojen määrä saamelaisten kotiseutualueella on selvästi kasvanut (kts. liite 1: Saamelaiskäräjien lausunto 30.5.2024, MH3003/2024, koskien poronhoitoalueen karhunmetsästysjärjestelyjä valtion alueilla)¹. Karhukannan kasvava kehitys uhkaa perinteistä poronhoitoa, jonka jatkuvuus on kulttuurisesti ja taloudellisesti kriittinen saamelaisyhteisöille. Hoitosuunnitelmassa tulisi tunnistaa nämä vaikutukset ja laatia toimenpiteet niiden lieventämiseksi.

Karhu aiheuttaa merkittäviä vahinkoja erityisesti vasomisaikaan, ja karhukannan tiheyden hallinta on tämän vuoksi poronhoidon jatkuvuuden kannalta välttämätöntä. Hoitosuunnitelmassa on tunnistettava nämä vahingot ja toteutettava tehokkaita, alueellisesti kohdennettuja toimenpiteitä vahinkojen ennaltaehkäisemiseksi ja karhukannan säätelyksi.

Saamelaiskäräjät esittää, että karhukannan hoitosuunnitelmaan kirjataan erillinen kappale, jossa tunnistetaan saamelaiset alkuperäiskansana, saamelaisten kotiseutualueen erityisasema ja sen ottaminen huomioon karhukannan hoidossa, tarve kohdentaa hallinnolliset ja suojelliset toimenpiteet myös kulttuuristen vaikutusten näkökulmasta sekä mahdollisuus perustaa saamelaisten kotiseutualueelle oma hoitoalue, jonka hallintaa tuetaan paikallisen asiantuntemuksen ja perinteisen tiedon avulla.

3. Lopuksi

Hoitosuunnitelmassa on otettava huomioon saamelaisten oikeudet ja varmistettava, etteivät perinteiset saamelaiset elinkeinot ja kulttuuriperintö vaarannu. Saamelaiskäräjät kehottaa maa- ja metsätalousministeriötä sisällyttämään hoitosuunnitelmaan alla esitettyt näkökohdat ja on valmis käymään jatkokeskusteluja niiden edistämiseksi.

Saamelaiskäräjät katsoo, että karhukannan hoitosuunnitelmassa on varmistettava seuraavat keskeiset periaatteet:

- **Poronhoidon erityistarpeiden huomiointi** ja karhukannan tiheyden hallinta poronhoitoalueilla
- **Alueellinen eriyttäminen** ja toimenpiteiden kohdentaminen saamelaisten kotiseutualueen erityisolosuhteisiin
- **Saamelaisten osallisuus** hoitosuunnitelman valmistelussa ja toimeenpanossa
- **Alkuperäiskansaoikeuksien ja kansainvälisten velvoitteiden noudattaminen** vaikutusten arvioinnissa

Merk.

Leo Aikio
I varapuheenjohtaja

Maria Valkeapää
vs. elinkeinosihtööri

Lisätietoja antaa: vs. elinkeinosihtööri Maria Valkeapää, maria.valkeapaa@samediggi.fi, puh. +358 40 530 9513

¹ Liite 1. Saamelaiskäräjien lausunto Poronhoitoalueen karhunmetsästysjärjestelyistä valtion alueilla metsästyskaudella 2024 MH3003/2024